

Świat przyszłości

klasy IV-VI
Scenariusz dla nauczyciela

Opracowanie
Kalina Haniak

Ilustracje
Agata Front

Kraków 2020

Partnerzy projektu

Koordinacja projektu

Projekt dofinansowany ze środków
Ministerstwa Edukacji Narodowej

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Poziom: zaawansowany

Uczeń rozwija:

- sprawność rozumienia tekstu słuchanego,
- sprawność mówienia i pisania,
- kompetencję leksykalną (słownictwo związane z techniką i wynalazkami),
- sprawność wyrażania własnego zdania i mediacji.

Pomoce i materiały dydaktyczne:

- fragment audiobooka „Cyberiada” Stanisława Lema, (na podst.: <https://www.youtube.com/watch?v=JaT9lphbbD0>),
- notka biograficzna na temat Stanisława Lema,
- zdjęcia, grafiki i filmy związane z tematem lekcji,
- ćwiczenia zawarte w karcie pracy oraz dostępne online.

Czas trwania: 2 x 45 min. lekcji i 10 min. przerwy

PRZEBIEG LEKCJI

I Czynności organizacyjne i wprowadzające w temat lekcji (wideokonferencja) – ok. 15 min.

Nauczyciel łączy się z uczniami podczas wideokonferencji (zalecane jest wybranie jednej aplikacji do wideokonferencji, z którą uczniowie są zapoznani i potrafią się nią posługiwać – np. zoom.us – i korzystanie z niej na wszystkich zajęciach). Prowadzący wita uczniów, sprawdza obecność i przedstawia cele oraz plan zajęć. Następnie za pomocą wybranego kanału komunikacji (np. czat w aplikacji, mail, dysk Google, WhatsApp, Discord) przesyła kartę do samodzielnej pracy. Przed przejściem do pierwszego ćwiczenia nauczyciel upewnia się, że wszyscy otrzymali plik.

Pierwsze ćwiczenie leksykalne, wprowadzające w temat lekcji, zostanie przeprowadzone wspólnie, przed rozłączeniem się z uczniami. Nauczyciel wyświetla na ekranie jednocześnie dwa rysunki (zał. 1.) i udostępnia je uczniom (opcja Share Screen). Za pomocą pytań nauczyciel steruje rozmową uczniów, jednocześnie kontrolując jej poprawność. W ten sposób młodzież będzie miała możliwość rozwinięcia umiejętności wyrażania własnego zdania, a także zostanie przypomniane i utrwalone słownictwo dotyczące wynalazków (dobrze, jeśli wynalazki były omawiane na poprzedniej lekcji). Nauczyciel może na bieżąco zapisywać wybrane wyrazy i wyrażenia obok wyświetlanych rysunków, aby uczniowie mieli możliwość utrwalić ich graficzną formę.

Przykładowe pytania:

1. Kto jest przedstawiony na rysunkach i co robią te osoby?

Przykładowe odpowiedzi: Na pierwszym rysunku są ludzie pierwotni/prehistoryczni/nasi przodkowie. Jeden z nich wynalazł koło i pokazuje je pozostałym. Tamci komentują wynalazek/zastanawiają się, co to jest i do czego służy.

Na drugim rysunku widać współczesnego wynalazcę, który tworzy jakąś maszynę. Obok stoją jacyś ludzie i śmieją się z wynalazcy/konstruktora, pokazują go palcami. Pewnie mówią coś niemiłego. Nie podoba im się to, co widzą / Nie akceptują tego, co widzą.

2. Jak ludzie reagują na wynalazki i samego wynalazcę?

Przykładowe odpowiedzi: Ludzie najczęściej są ostrożni i nieufni. Nie rozumieją, co to jest. Niektórzy są zainteresowani i próbują zrozumieć, o co chodzi (tak jak na rysunku

po lewej). Ale większość nie akceptuje wynalazków i je odrzuca. Wynalazca często nie jest akceptowany i ludzie go odrzucają. Jest samotny.

4. Czemu wielu ludzi negatywnie reaguje na wynalazki?

Przykładowe odpowiedzi: Boją się (zmian). / Uważają, że to niepotrzebne. / Są zazdrośni.

5. A co Wy myślicie o wynalazkach i dlaczego?

Przykładowe odpowiedzi: Wynalazki są bardzo potrzebne, bo dzięki nim rozwija się świat / życie jest łatwiejsze / mamy więcej możliwości.

Wiele wynalazków jest bardzo potrzebnych, ale nie wszystkie. Niektóre są po prostu zbędne, niewiele zmieniają.

Nie wyobrażam sobie świata bez wielu wynalazków, ale wolał(a)bym, żeby niektóre nie powstały, np. pistolet, bomba atomowa, bo wprowadzają tylko zło / służą złym celom / niosą śmierć / są niebezpieczne.

Lepiej, żeby było jak najmniej wynalazków, bo ludzie robią się zbyt wygodni.

II Samodzielna praca uczniów – ok. 30 min.

Po wykonaniu ćwiczenia uczniowie opuszczają wideokonferencję i pracują samodzielnie, wykonując różnorodne ćwiczenia z pierwszej części karty pracy. Nauczyciel może pozostać w ciągłym kontakcie z uczniami, aby pomagać im w razie potrzeby. Może nie kończyć konferencji i porozumiewać się z uczniami głosowo lub za pomocą czatu. Może również wyłączyć aplikację i wybrać inny kanał komunikacji (np. mail, WhatsApp, Discord).

Ćwiczenia poprzedzające słuchanie

Na początku samodzielnej pracy uczniowie czytają informacje o Stanisławie Lemie i jego twórczości, a następnie wykonują ćwiczenie leksykalne online, które pozwoli im uporządkować i wzbogacić wiedzę na temat gatunku science fiction.

Odpowiedzi do ćw. 1. b)

kosmos, planety, laboratorium, statek kosmiczny, skafander, nauka i wiedza, technologia i elektryczność, wynalazki, kosmici, przyszłość, laser, kosmonauta, naukowiec, roboty i maszyny (kolejność odpowiedzi jest losowa)

Ćwiczenia wykonywane po pierwszym słuchaniu

Po takim przygotowaniu uczniowie słuchają jeden raz skróconej wersji opowiadania Stanisława Lema zatytułowanej „Jak ocalał świat” z tomu „Cyberiada” (https://drive.google.com/drive/folders/1s-rK9ZRcY1TCotP_wQVIMF4qb9S4imyW?usp=sharing) i wykonują ćwiczenia sprawdzające globalne rozumienie tekstu.

Odpowiedzi do ćw. 2.

- a) w przyszłości, konstruktorzy/wynalazcy, Trurla, (tylko) jedną literę alfabetu, Kłapucjusz, zniszczył/unicestwił/zlikwidował świat/wszystko co istnieje/rzeczywistość
- b) 1. Powstanie maszyny, która tworzy wszystko na literę „n”.
 6. Rozpoczęcie likwidacji świata.
 3. Testowanie wynalazku przez gościa.
 5. Utworzenie odwrotności wszystkiego co istnieje (nice)*.
 7. Zatrzymanie maszyny.
 2. Sprawdzanie maszyny przez konstruktora.
 8. Uratowanie świata.
 4. Stworzenie nauki przez maszynę.

Ćwiczenia wykonywane po drugim słuchaniu

Po wykonaniu ćwiczenia 2. młodzież ponownie słucha całego nagrania i wykonuje ćwiczenia, rozwijające umiejętność rozumienia selektywnego.

Odpowiedzi do ćw. 3.

a) 1. b, 2. c, 3. a, 4. c, 5. b, 6. b.

b) Przykład:

* Uważam, że Klapaucjusz zachował się nieodpowiedzialnie/głupio/dziecinnie.

Z powodu zazdrości doprowadził do bardzo niebezpiecznej sytuacji i niemal zniszczył świat.

* Myślę, że ta maszyna jest bardzo przydatna, bo może stworzyć coś, co akurat jest nam potrzebne, a nie mamy tego przy sobie. Z drugiej strony jest ona niebezpieczna, ale po prostu trzeba mądrze jej używać.

Według mnie ta maszyna jest zbędna. Tworzy tylko to, co już istnieje. Poza tym jest niebezpieczna. Źle użyta może doprowadzić do katastrofy.

III Przerwa (aktywność związana z tematem lekcji) – 10 min.

We wstępie do lekcji uczniowie zostali poinformowani o przerwie i mają teraz okazję odejść od komputera, aby chwilę odpocząć. Ta informacja jest również zawarta w karcie pracy. Nauczyciel może również przypomnieć o rozpoczęciu i zakończeniu przerwy za pomocą wybranego komunikatora.

Podczas przerwy nauczyciel proponuje aktywność, która jest związana z tematem lekcji. Prosi, aby uczniowie przeszli się po domu (po pracy przy komputerze ruch jest bardzo wskazany) i znaleźli urządzenia/przedmioty, które mogą być niebezpieczne, jeśli źle się ich użyje. Zdjęcia można wysyłać za pomocą wybranego komunikatora.

IV Samodzielna praca uczniów – 15 min.

Uczniowie pracują samodzielnie, wykonując ćwiczenia z drugiej części karty pracy, które sprawdzają rozumienie szczegółowe. Nauczyciel może pozostawać w ciągłym kontakcie z uczniami, aby pomagać im w razie potrzeby. Zaraz po przerwie można również na chwilę połączyć się z uczniami na wideokonferencji, aby sprawdzić obecność, porozmawiać o sposobie spędzenia przerwy i odpowiedzieć na ewentualne pytania.

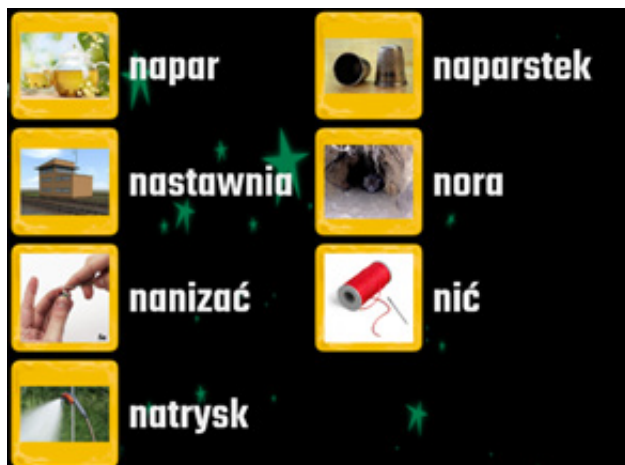
Ćwiczenia wykonywane po dodatkowym wysłuchaniu fragmentów nagrania

W ćw. 4. uczniowie operują słownictwem z fragmentów nagrania. Ich zadaniem jest połączenie wyrazów ze znaczeniem przy pomocy słownika (ćw. online), wymyślenie znaczeń neologizmów (zabawa z językiem) i wypisanie usłyszanych słów, a następnie sformułowanie zasady ortograficznej. W podpunkcie b) można dodać element współpracy i integracji. Zamiast na karcie pracy uczniowie mogą wpisywać odpowiedzi w aplikacji padlet.com:

https://padlet.com/Polska_jest_blisko/ewwkl2rc2x00n7g.

Dzięki temu uczący się widzą pomysły innych i uczą się od siebie nawzajem. Oryginalne odpowiedzi rówieśników młodzież może oznaczać serduszkami.

Odpowiedzi do ćw. 4.

a)

b) Przykładowe odpowiedzi (w tym ćwiczeniu każda odpowiedź jest dobra, jednak szczególnie cenne są sytuacje, w których uczniowie próbują wywnioskować znaczenie wyrazów na podstawie znanych im polskich słów):

kambuzele – uczniowie mogą skojarzyć je z karuzelą i arbuzem, np. latające zwierzęta w kształcie (i kolorze) arbuza, obracające się jak karuzele lub mające wiele ramion;

murkwie – uczniowie mogą połączyć wyrazy: mur i kwiaty, a więc murkwie to kwiaty tworzące mur;

pćmy – połączenie psów i ciem.

c) niesmak, nienasycenie, niewiedza, nienawiść, niemoc, nietrwałość, niepokój, niewiara

Cząstkę NIE z rzeczownikami zawsze piszemy (łącznie / rozdzielnie).

IV Praca w grupach i parach (wideokonferencja): 10-15 min.

Ćwiczenia integrujące sprawności

Po 15 minutach indywidualnej pracy uczniowie dołączają do wideokonferencji z nauczycielem. Ćw. 5. i 6. dają młodzieży możliwość rozmowy w grupach i parach pomimo formy pracy online. Np. jeśli nauczyciel korzysta z aplikacji zoom.us, wybiera tam opcję Breakout Rooms i dzieli uczniów na grupy lub pary. Podział może odbyć się automatycznie lub prowadzący zajęcia może sam zdecydować, kto będzie pracować z kim. Należy ustawić też czas, po jakim „pokoje” automatycznie się zamkną i poinformować wcześniej uczniów, jak będzie teraz przebiegać praca. Podczas gdy młodzież pracuje w osobnych „pokojach”, nauczyciel może odwiedzać poszczególne grupy, aby pomóc w wykonaniu zadania.

Przykładowe odpowiedzi do ćw. 5.

ZALETY WYNALAZKÓW

- ułatwiają życie
- dzięki nim świat i nauka się rozwijają
- następuje postęp w medycynie
- lepiej i szybciej się podróżuje
- ludzie mają więcej możliwości komunikacji

WADY WYNALAZKÓW

- mogą być niebezpieczne
- powodują, że ludzie stają się zbyt leniwi i wygodni
- mogą służyć złym celom

V Podsumowanie zajęć i praca domowa (wideokonferencja) – ok. 15 min.

Ćwiczenia 5. i 6. rozwijają umiejętność mówienia po polsku, pracy w grupach i dyskusowania. Po zakończeniu tych zadań uczniowie wracają do wspólnego „pokoju” i, prezentując punkt widzenia swojego współmówcy z ćw. 6., ćwiczą umiejętność mediacji. Jeśli uczniowie są zainteresowani tematem, można płynnie przejść do zespołowej dyskusji na temat wynalazków.

Po zakończeniu rozmowy nauczyciel pyta o efekty pracy oraz poziom trudności i atrakcyjność zadań. W ten sposób dokonana zostaje ewaluacja zajęć. Warto zapytać, czy coś szczególnie uczniów zainteresowało lub sprawiło szczególną trudność i uwzględnić to podczas kolejnych lekcji.

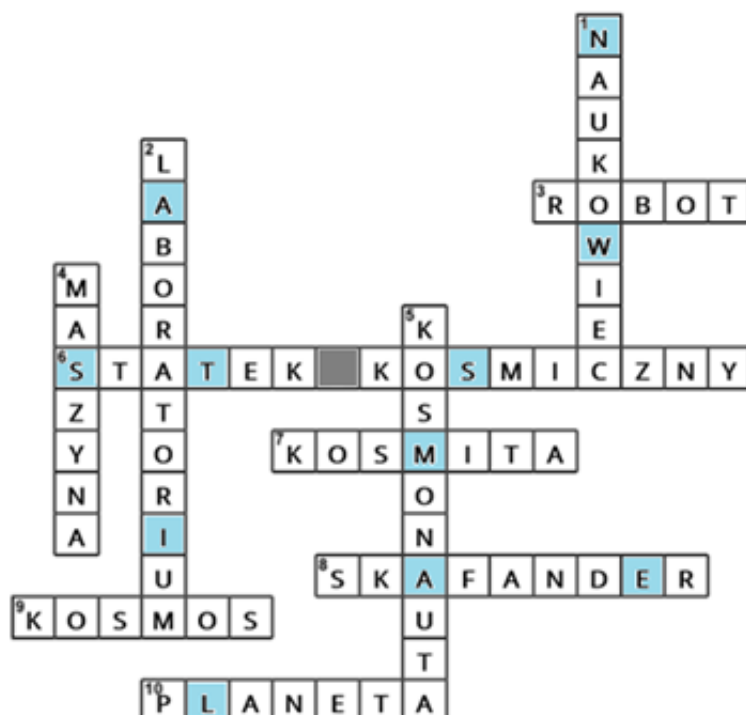
Nauczyciel zadaje i tłumaczy pracę domową, która będzie polegała na napisaniu listu prywatnego na podstawie wysłuchanego fragmentu opowiadania. Po wyznaczeniu terminu nadsyłania tekstów uczniów prowadzący zajęcia prosi o jak najszybsze przesłanie odpowiedzi do zadań z lekcji w formie zdjęcia lub dokumentu tekstowego, najlepiej do końca dnia (preferowany jest jeden, stały sposób komunikacji i przesyłania plików). Po sprawdzeniu i skomentowaniu zadań nauczyciel powinien odesłać je uczniom przed kolejnymi zajęciami.

Powyższa lekcja jest przewidziana jako jedna z cyklu zajęć poświęconych technice i mediom. Powinna poprzedzić ją lekcja o wynalazkach, którą może zakończyć pisanie opisu lub instrukcji obsługi wymyślonego urządzenia.

Wśród materiałów do zajęć znajduje się ćwiczenie dodatkowe. Może być ono wykorzystane w dowolny sposób:

- podczas tej lekcji jako materiał dla szybciej pracujących uczniów,
- jako dodatkowa praca domowa dla chętnych lub tych, którym nowy materiał sprawił duże trudności,
- jako materiał powtórzeniowy na początku kolejnych zajęć.

Odpowiedzi do ćwiczenia dodatkowego:

Hasło: STANISŁAW LEM